

De Cruysblockhoeve

(Tommestraat 1)

Grote gesloten hoeve uit de 2^e helft van de 18^e eeuw. Beschilderde zandstenen steekboogpoort met gestrekte druiplijst. Boerenhuis met 2 verdiepingen op de begane grond voorzien van steekboogvensters en -deur met sluitsteen. Binnenin Lodewijk XV-stucversiering op de plafonds. Aan de Doelstraatzijde rondbooginrijpoort; verwoeste schuur. In de tuin een bak- en zandstenen paviljoen '*gloriette*' uit zelfde periode. Verhoogde begane grond met kleine pui; leien mansardedak; rechthoekige vensters bekroond met een gestrekte druiplijst; rondboogdeur voorzien van een geprofileerde tussendorpel en waterlijst; regelmatige hoekstenen. Binnenin vooruitspringende schouw en resten van Lodewijk XV-stucversiering op het plafond en de schoorsteen; geschilderd landschap op met doek beklede wanden (afgebroken).

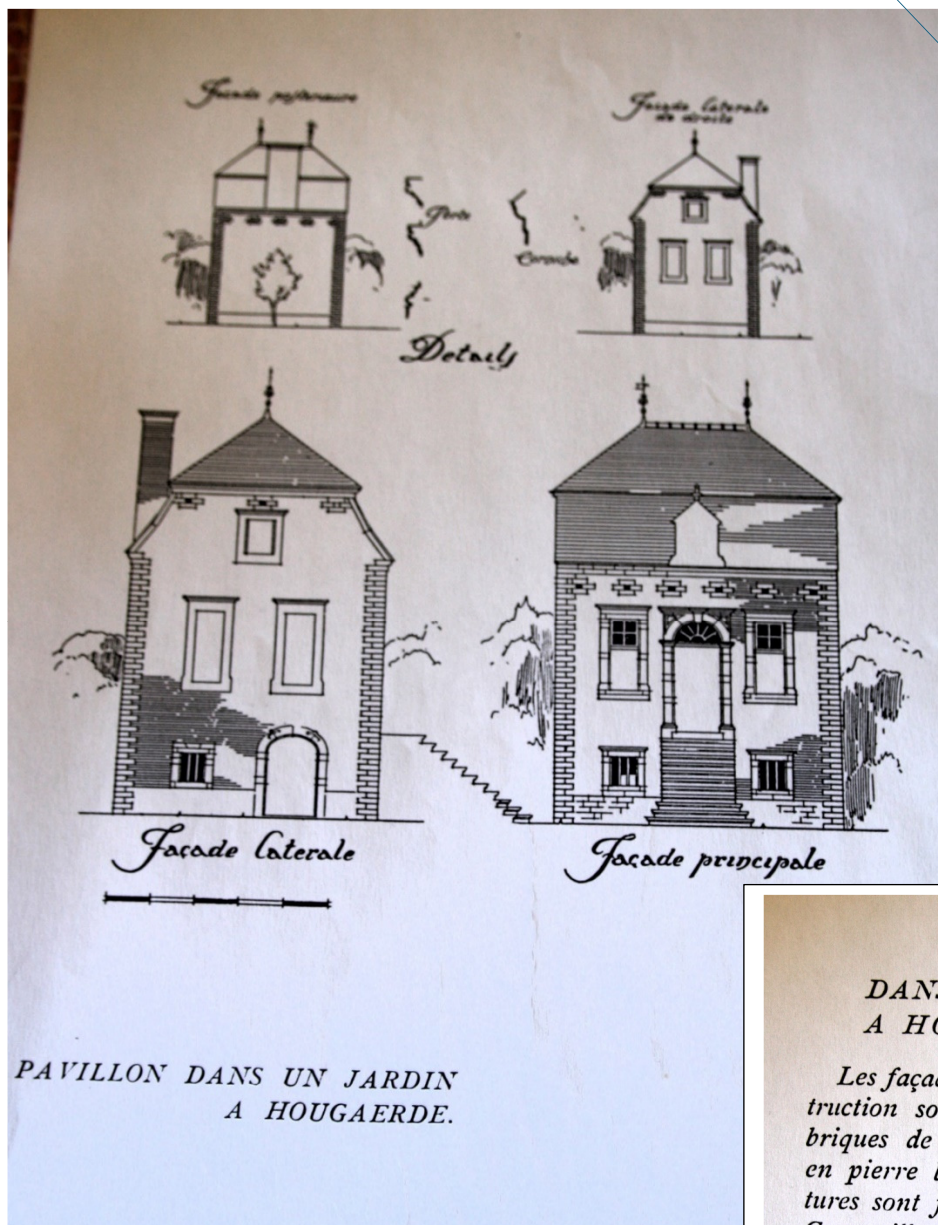

Plafond-stucwerk (Lodewijk XV-stijl)

In de tuin stond een 'Gloriette', gebouwd in de 18^e eeuw,

Vervallen en uiteindelijk afgebroken ca. 1980.

Deze *Gloriette* of *Speelhuis* was centraal in de tuin gebouwd. Traditioneel werd bij een nieuwbouw in Hoegaarden telkens een "Palmboom" (Buxusboom) geplant. Deze laatste stond er nog en is ca. 10 jaar geleden ten onder gegaan aan de buxusmot. De boom was ca. 290 jaren oud (foto 2009). Op Palmzondag worden bundeltjes 'Palm' gewijd en in de Palmprocessie rondgedragen en door de kinderen aan huis verkocht.

PAVILLON DANS UN JARDIN A HOUGAERDE.

Les façades de cette construction sont exécutées en briques de teinte rouge et en pierre blanche; les toitures sont faites d'ardoises. Ce pavillon, d'un style élégant et bien local, a ses angles décorés d'un chaînage en pierre et ses encadrements de fenêtre se présentent sous un aspect très décoratif. Les ancres affectent une forme d'accolade.

La hauteur de cinq assises de briques, y compris les joints, égale 0^m 33.

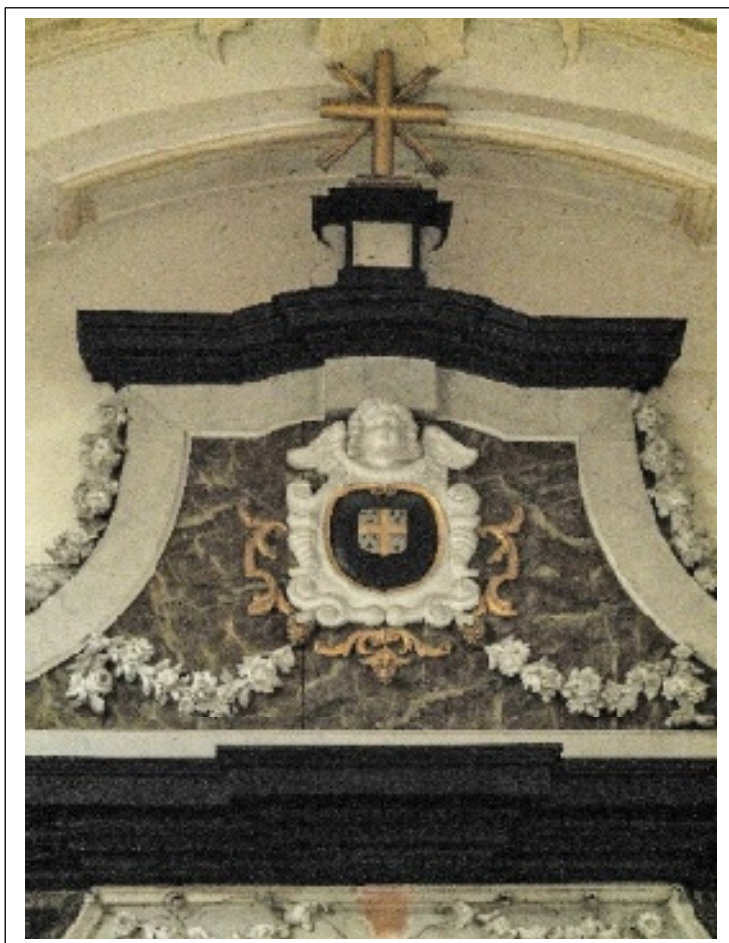

(Tommestraat) In de tuin van de Cruysblockhoeve: **Zicht op de 'Gloriette'**
doortocht van de vermaarde Palmprocessie

In de jaren 1970

Het Onze-Lieve-Vrouwealtaar in de Sint-Gorgoniuskerk, linkertzijbeuk dateert uit de eerste helft van de 18de eeuw.

Het wapenschild/embleem van griffier Servaes Sweerts (1713-1779) prijkt in het fronton. Hij was de machtigste en meest invloedrijke Hoegaardier van de 18de eeuw.

Er bestaat zo geen twijfel over de schenker van het altaar.

Even merkwaardig is het feit dat dit wapenschild de Franse revolutie heeft overleefd.

Geschiedenis en bewoners van de Cruysblockhoeve.

Servaes Sweerts was de eerste uit het gezin Sweerts-Peeters die trouwde. Als gebruikelijke 'dot' kreeg hij het *Capellevelt* onder Rommersom en als 'gift onder levenden' de ruime hoeve van de *Cruysblock*.

Dit pachthof was tussen 1647 en 1657 gebouwd door brouwer en burgemeester **Daniel Bormans**. Hij had in 1645 de grond gekocht van Gonus Van Molle.

Bormans was in 1641 getrouwd met Marie de Kinder. Hun drie kinderen waren voor 1666 allemaal al overleden.

Na het overlijden van zijn echtgenote hertrouwde Daniel Bormans in 1654 met Josyne Vanden Putte. Uit dit tweede huwelijk werden nog eens vijf kinderen geboren. Daniel Bormans stierf in 1662 en zijn jonge weduwe ging een tweede echtverbintenis aan met haar buurman, brouwer en burgemeester Bertel Peeters. Josyne beviel van nog eens acht kinderen. De latere pastoor deken Henri Peeters van de studieburzen en Catherine Peeters, die met Servaes Sweerts zou huwen waren twee van deze kinderen.

Bertel Peeters werd de nieuwe eigenaar van de *Cruysblock*. Hij kocht de andere erfgenamen uit. Dat was voor 1681, jaar waarin hij een hypotheek nam op de *Cruysblock*. (Acte van 19-12-1681). Na het overlijden van het echtpaar Peeters-Vanden Putte in 1693 loste zoon Henri Peeters de hypotheek al voor de helft af. (Acte van 23-12-1693 – Notaris Swartsen).

Juffrouw Marie Vanden Putte liet in 1695 een rente over, ten laste van de kinderen van Juffrouw Marie de Longueval, op een blok genoemd *Cruysblock* en een rente op een huis te Hoegaarden, dat toebehoorde aan Bertel Peeters en grensde aan het *Cruysblock* (extract uit de schepenprotocollen van 14.09.1695 en testament nr.168). De overblijvende kinderen Anna, Henri, Catherine, Bertel en Arnold Peeters, bleven ofwel in de Cruysblok wonen, ofwel in het huis ernaast. Het kan ook dat de hoeve werd verhuurd aan de **kinderen van Marie de Longueval**.

De kinderen Peeters traden uit onverdeeldheid in 1700. Henri Peeters werd erfgenaam van de *Cruysblock* (Op 12.07.1700, Zijn broer Arnold was ondertussen overleden) In het begin van dat jaar, in de maand februari was Catherine Peeters, zijn zus getrouwd met Servaes Sweerts uit de *Paradijshoeve*. Henri Peeters heeft na de deling van juli zijn deel afgestaan aan zijn zus, zodat het echtpaar Sweerts-Peeters de nieuwe eigenaars werden van de *Cruysblock*.

Rond 1702 kwam **Henri Bormans**, halfbroer van Catherine Peeters, als huurpachter en brouwer, op de hoeve wonen. (Niet vroeger, want hij had in 1696 een huurcontract voor 6 jaar afgesloten voor een huis op de Plaats). Na zijn dood in 1723 bleef zijn weduwe Marie Anne Bonjean (Bonian) nog een tiental jaren op het pachthof wonen.

Toen **Servaes Sweerts** in 1734 trouwde kwam hij wonen in de Cruysblock. Datzelfde jaar ook was hij zijn schoonvader opgevolgd als griffier van Hoegaarden. Hij was ook brouwer en notaris. Na de dood van zijn vader werd hij keurheer van het *Sweertshuys* en in 1741 medestichter van de *Confrerie van de V Notabele Geslachten van Hoegaarden*.

Achter het pachthof liet Servaes een prachtige tuin aanleggen met een *gloriette* of speelhuis.

Angeline Sweerts overleed in 1765 en Servaes hertrouwde op 18 maart 1766 met Anne Catherine Van Osmael. Uit dit tweede huwelijk werden geen kinderen meer geboren.

In 1767 stond hij het griffierschap en zijn schepenzetel af aan zijn zoon Antoine Balthazar Sweerts. Het jaar daarop, in 1768, stichtte hij de familiegilde van de *Zwarte Merel*.

De Cruysblock werd in pacht gegeven aan **Lambert Van Molle** na het overlijden van Servaes Sweerts (Hij overleed op 23-06-1779). Niet voor lang, want na de deling tussen de erfgenamen was het **Jacques Dotremont** die de nieuwe bewoner werd van de *Cruysblock*. (Misschien ook de eigenaar). Hij was in 1780 gehuwd met Elisabeth Sweerts, dochter van Hubertus Sweerts en Barbe Van Osmael uit Rommersom (Geboren in 1751).

Na Dotremont kwam **Charles Emanuel Loriers** in het bezit van de *Cruysblock*. Hij trouwde in 1836 met Marie Anne Nijs, kleindochter van Jacobus Van Nerum en Catherine Van Autgaerden. Loriers was landbouwer en jeneverstoker. Hij was medestichter van de harmonie in 1861.

Na het overlijden van Charles Loriers in 1881 kwam pachter **Van Ongelegen** op het pachthof wonen tot rond 1924.

In dat jaar kwam het eigendom op naam van brouwer **Félicien Cipers**. Félicien was getrouwd met Emilie Louise Medaers en zij waren de ouders van de huidige bezitter **Henri Cipers (Hoeg. 1935-2023)**.